

تفسیر سکولار از حج برخلاف آیات قرآن است

مرتضی جوادی آملی گفت: اگر بخواهیم حج را با دیدگاهی سکولار، تفسیر نماییم، کاملاً برخلاف حقیقت آیات گام برداشته ایم.

مرتضی جوادی آملی گفت: اگر بخواهیم حج را با دیدگاهی سکولار، تفسیر نماییم، کاملاً برخلاف حقیقت آیات گام برداشته ایم.

به گزارش خبرگزاری مهر، به نقل از سایت مباحثات رهبر انقلاب در روزهای اخیر در دیدار با مسئولان برگزاری حج، تأکید فرمودند که فریضه حج، سیاسی است. از سوی دیگر آیت الله جوادی آملی گفته بود «نباید حج را سیاسی کرد». در برخی از رسانه ها این مسئله به شکلی منعکس شد که گویا در مقابل و تعارض با سخنان رهبری معظم قرار دارد.

حجت الاسلام مرتضی جوادی آملی در این باره گفت: ماهیت احکام اسلامی به شکلی است که هرکدام از آنها به فراخور آن ماهیت می بایست مورد تحلیل و شناخت واقع شوند. در واقع آن ماهیت، لوازم و الزامات خاص خود را مطابق با ذات و حقیقت هر یک از اعمال دینی دارد و فقه تا حدی می تواند این ذات و حقیقت را آشکار کند. بخش دیگر را باید دانش هایی نظیر کلام، حقوق و اخلاق تأمین کند. متأسفانه اکنون ما تمام احکام و فروع دین را در حد دانش فقه فرو کاسته ایم و می خواهیم تمام احکام را از زاویه دانش فقه دریافت کنیم و این یک نقص جدی محسوب می شود. درعین حال که فقه یک دانش و ضرورت علمی و کارآمد است، اما این توجیه خوبی نخواهد بود برای اینکه همه ی دین را از منظر فقه مشاهده کنیم.

وی ادامه داد: حج نیز از جمله عباداتی است که نباید به آن، فقط از منظر فقهی نگاه کنیم. بنابراین، ما باید در مواجهه با وظایف دینی مان، سعی کنیم به این شناخت و تحلیل برسیم که این احکام چه خاستگاهی دارند و چه اراده ای را خداوند عالم در درون آنها لحاظ کرده است.

وی افزود: یکی از مسائلی که آیت الله جوادی آملی در باب حج فرمودند، این است که امام خمینی همان طور که نماز و روزه را اقامه کردند، حج را نیز اقامه نمودند. از منظر آیت الله جوادی، برای ائمه، فرصت احیای حج وجود نداشت، ولی امام خمینی این کار را به درستی انجام دادند و «حج ابراهیمی» را به عنوان نماد وحدت امت اسلامی به جهانیان معرفی کردند. گرچه البته اکنون اهداف بلند حج، متأسفانه دست خوش مسائل سیاسی و استکباری و صهیونیستی شده است. خداوند ضمن اینکه حج را به جهت زدودن شرک و راهیابی به توحید واجب فرمود، اما در کنار این هدف بلند، اهداف دیگری را هم مدنظر داشته است، اما متأسفانه امروزه حج یک متولی لایقی ندارد و نتیجه آن شده است که حج، نمی تواند نماد قدرت عظیم جهان اسلام باشد. این اتفاق نامبارک در حالی صورت می پذیرد که مسلمانان از سراسر جهان برای انجام این فریضه، اقدام می کنند، اما عملاً شاهد این هستیم که حج، به شکل عشیره ای اداره می شود و همان تفکر و سلیقه ی عشیره ای که در حاکمیت حجاز مطرح است، حج با آن عظمت را اداره می کنند. این یک فاجعه است که حج نمی تواند پیام عظیم خودش را به جهانیان برساند و دلیل این امر آن است که متولیان امر، اداره ی حج را در حد یک طایفه تنزل داده اند.

وی اظهار داشت: بنابراین، قدم اول این است که ماهیت هرکدام از احکام الهی و فروع آن که در باب توحیدی مطرح است، تحلیل شود و لازم است که توجه داشته باشیم که فقه، بخشی از این رسالت را برعهده دارد و لازم است دیگر دانش ها و معارف را نیز مد نظر داشته باشیم تا از رهگذر همه ی آنها، شناخت لازم را به دست آوریم.

حجت الاسلام جوادی آملی گفت: آیات قرآن در باب حج بسیار شفاف و صریح است و حتی سوره ای در قرآن، به نام حج، نام گذاری شده است. در مکتب تشیع نیز با نگاه قرآنی به ساختار و فلسفه ی حج، به زیبایی توجه شده است، اما نکته ای که وجود دارد این است که لازم نیست ما مباحث را از زاویه ی تشیع، به صورت خاص دنبال کنیم. البته لازم به ذکر است که احکام فقهی تشیع، ممتاز است، اما به لحاظ ماهیت و فلسفه، از دیدگاه شیعه، حج همان چیزی است که آیات الهی به زیبایی و درستی آن را تبیین کرده است و این آیات از آنجایی که متعلق به تمام جهان اسلام است، ما نمی توانیم بگوییم که می خواهیم یک حج شیعی انجام دهیم؛ بله، به لحاظ احکام و قواعد فقهی ممکن است احکام ما با سایر مسلمین متمایز باشد، اما نباید چنین تصور شود که حج، باید یک حج شیعی باشد.

وی در پاسخ به این سوال که عده ای معتقدند اساساً حج، یک عمل فردی است، اما به لحاظ محدودیت زمانی، این عمل، به صورت جمعی صورت می پذیرد و اجتماع مسلمین در این همایش عظیم، نمی تواند دلیلی بر داشتن پیام سیاسی و اجتماعی باشد، گفت: خطاب های قرآنی، پاسخ این سوال را به همراه دارند. در واقع این خطابات نشان دهنده ی این است که حج، نه امری فردی که امری فراگیر و اعلام عمومی است. وقتی بنا است که در یک محدوده ی زمانی خاص، همه ی کسانی که مستطیع هستند، در مکانی خاص، اعمال خاصی را انجام دهند، متوجه می شویم که امر به حج، نه امر به یک عمل فردی که امر به چیزی است که ماهیتی جمعی دارد.

وی افزود: صریح آیات قرآن، نشان می دهد ماهیت حج، طوری است که نشان گر وحدت مسلمین و قدرت و شکوه اسلامی باشد، و راه بر مشرکین بسته شود. سیاست قرآنی و آیات الهی نشان گر این است که هرکسی اگر بخواهد این جنبه را از حج بگیرد، در اهداف الهی خدشه وارد ساخته و در واقع، حج را خنثی نموده است. امام خمینی این مسئله را به خوبی توانستند برجسته کنند و آیت الله جوادی آملی نیز کتابی با عنوان «فداست و امنیت حج» دارند که در آن به این نکات اشاره های صریحی داشته اند. لذا، اگر بخواهیم حج را با دیدگاهی سکولار، تفسیر نماییم، کاملاً برخلاف حقیقت آیات گام برداشته ایم. نکته ی دیگری نیز وجود دارد که بر مسئله ی حج، سایه افکنده و متأسفانه راه را برای فهم درست سیاست، مسدود کرده است. آن نکته این است که برخی می خواهند سیاستی را بر واقعه ی مبارک حج تحمیل کنند که براساس ضوابط، منافع و مواضع سیاسی ای است که با هویت حج، منافات دارد و در واقع، براساس برخوردهای سیاسی شکل گرفته است.

جوادی آملی ادامه داد: از همین رو می توان گفت دو نوع سیاست در باب حج وجود دارد: یکی سیاستی است که از ماهیت حج برمی خیزد و دیگری سیاستی است که از خواست قدرت ها نشأت می گیرد و در این ایام هم می بینیم که این سیاست ها خصمانه است و حتی گاهی خود را به شکل تهدیدهای نظامی و امنیتی جلوه گر می نماید. در واقع، مشترک لفظی سیاست، گاهی برای ما گمراه کننده می شود. آیت الله جوادی آملی با دقت نظری که دارند، این تفکیک را بیان می نمایند و اشاره می کنند که این دو مدل از سیاست را باید جدا کرد. وقتی به سفارت عربستان حمله می شود، سیاستی شکل می گیرد که معنای منفی اش را بر جریان حج، تحمیلی می کند. حمله ی به سفارت عربستان، با ماهیت حج و معنایی از سیاست که در آن لحاظ شده است، در تنافی کامل می باشد.

وی در پایان گفت: نظر آیت الله جوادی آملی این است که باید حرف بزرگان را خوب فهمید و محکمت سخنان آنها را مدنظر قرار داد و متشابهاً فرمایشات این بزرگان را به محکمت برگرداند تا مسئله روشن شود. همگان شخصیت حضرت استاد و نوع نگاهشان به احکام از جمله به حج را می دانند و ایشان هم نظرات شان در مورد حج را در آثار مکتوب خود، تبیین کرده اند و این که گاهی ادعاها و حرف های ژورنالیستی مطرح می شود، نمی تواند مبنا و معیار قضاوت قرار گیرد.